

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	กระบวนการ รูปแบบ และเนื้อหาการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาของแกนนำภาคประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบน
ผู้เขียน	นางสาวทิพย์ภัทร กั้นรงค์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.กุลิสรา กฤตวรกาญจน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาของแกนนำภาคประชาชน 2) เพื่อศึกษารูปแบบและเนื้อหาการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาไปสู่ภาคประชาชน 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาของแกนนำ และ 4) เพื่อศึกษาการตอบสนองของภาคประชาชนต่อวิธีการทำงานของแกนนำ

ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกแกนนำภาคประชาชนจังหวัดละ 2 เครือข่าย รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน การสนทนากลุ่มประชาชนเครือข่ายละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 80 คน ประกอบการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า

1) กระบวนการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาของแกนนำภาคประชาชนนั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาชุมชน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ชุมชน การสังเกต และการใช้ข้อมูลชุมชน 2) การวางแผนเผยแพร่ ประกอบด้วยการจัดตั้งเครือข่าย การหาแนวร่วม การแสวงหาและระดมทรัพยากร และการวางแผนโครงการ 3) การดำเนินงานเผยแพร่ ประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชาวบ้าน การประสานความร่วมมือในชุมชน การยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกชุมชน และ 4) การติดตามและประเมินผลการเผยแพร่ โดยใช้วิธีการสังเกต การประชุม และการทำรายงาน

2) รูปแบบและเนื้อหาการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาไปสู่ภาคประชาชนนั้น ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 2.1) รูปแบบการสื่อสารที่แกนนำใช้เผยแพร่ความรู้การพัฒนา พบว่ามี 3 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารผ่านกลุ่ม และการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ 2.2) การใช้สื่อในการเผยแพร่ของแกนนำนั้น พบว่ามี 5 ประเภท ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อท้องถิ่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสมัยใหม่ และสื่อกิจกรรม 2.3) เนื้อหาที่ใช้เผยแพร่ ได้แก่ เนื้อหา

เกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านการเกษตร ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น / ประเพณีวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านอาชีพ และด้านการรู้เท่าทันข่าวสาร

3) ปัญหาและอุปสรรคการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาของแกนนำภาคประชาชน พบว่าเกิดจากผู้ส่งสาร ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบ และการขาดการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และเกิดจากผู้รับสาร ได้แก่ ชาวบ้านขาดความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และทัศนคติของชาวบ้านต่อการทำงานของแกนนำ

4) การตอบสนองของภาคประชาชนต่อวิธีการทำงานของแกนนำ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 4.1) การแสดงความคิดเห็นของภาคประชาชนต่อวิธีการทำงานของแกนนำ พบว่าทุกพื้นที่ที่มีความพอใจในการทำงานของแกนนำ เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้าร่วมในการทำงาน มีการสร้างความเข้าใจแก่ชาวบ้าน มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง เห็นผลการทำงานที่ชัดเจน และมีวิธีการทำงานที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน 4.2) การมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นกรรมการและสมาชิก ร่วมในการประชุม ร่วมสละแรงงาน ร่วมรับผิดชอบ และควบคุมดำเนินงาน ร่วมในการประสาน ร่วมในกิจกรรม และร่วมในการชักชวนเพื่อนบ้าน 4.3) ความรู้การพัฒนาที่ได้รับจากแกนนำ พบว่าครอบคลุมเนื้อหาทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านยาเสพติด ด้านเอดส์ ด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสวัสดิการชุมชน และด้านการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม 4.4) การรับรู้การใช้สื่อที่แกนนำใช้ในการเผยแพร่ความรู้การพัฒนา พบว่าประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อท้องถิ่น สื่อสมัยใหม่ และสื่อกิจกรรม 4.5) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการรับรู้ของภาคประชาชน พบว่าเกิดจากผู้ส่งสาร ได้แก่ ผู้ส่งสารขาดการชี้แจงเกี่ยวกับเป้าหมายของเครือข่าย และการประสานงานของแกนนำที่ไม่ทั่วถึงทุกกลุ่ม ปัญหาที่เกิดจากช่องทางสื่อสาร ได้แก่ สื่อประชาสัมพันธ์ขาดการผลิตอย่างต่อเนื่อง และปัญหาที่เกิดจากผู้รับสาร ได้แก่ เรื่องเวลา ผู้รับสารไม่ทันแกนนำ และเรื่องของการเมืองท้องถิ่น

Thesis Title	Process, Method and Content of Development Knowledge Dissemination of People Sector's Leaders in the Upper Northern Region
Author	Miss Thipphakorn Kanthawong
Degree	Master of Arts (Communication Studies)
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Kulisara Kritaworakarn

ABSTRACT

This thesis had 4 objectives as follows: 1) To study work process of people sector's leaders , 2) To study method and content of knowledge dissemination of development to people, 3) To study problem and obstacle in disseminating knowledge and development of people sector's leaders, and 4) To study people response towards work methods of civil leaders. The study was Qualitative Research and Primary Data had been used in this study including in-depth interview on 2 networks of people sector's leaders per province totaling 16 people, and focus group discussion with 5 people per public network totaling 80 people together with non-participant observation. Secondary Data had also been studied including data from related documents and researches. The study result showed that :

1) Process in disseminating knowledge and development of people sector's leaders consisted of 4 processes as follows: 1) Community study by using methods of community analysis, observation, and use of community data, 2) Dissemination planning consisted of network establishment, search of supporters, search and mobilization of resources, and project planning, 3) Disseminating operation consisted of common understanding between local people, community cooperation, approach based on sufficiency economy, and cooperation from external agencies, and 4) Follow-up and evaluation of the dissemination by using observation, meeting and report preparation methods.

2) Method and content of knowledge dissemination of development to people consisted of 3 issues as follows: 2.1) There were 3 communication patterns that leaders used in disseminating knowledge and development including individual

communication, group communication and communication through various communicating channels, 2.2) There were 5 categories of media usage in leaders' dissemination including interpersonal media, local media, print media, modern media and activity media, 2.3) Dissemination contents included contents related to health, agriculture, group management, local wisdom/culture and tradition, environment, occupation and information literacy

3) It was found that problem and obstacle in passing on knowledge and development of people sector's leaders were caused by senders such as responsibility and the lack of continuous data, and also by recipients such as the lack of true interest and participation among people, and people's attitude towards leaders' work

4) People's response towards leaders' work methods consisted of 5 issues as follows: 4.1) Opinion expression of people towards work methods of leaders: it was found that all areas were satisfied with work methods of leaders since people had opportunity to participate, people had been explained so they gained better understanding, work had been continuously carried out, work performance was clearly seen, and work method was easy to understand and uncomplicated, 4.2) People participation: it was found that most people had participated as committees and members. They also attended meetings, physically helped out, shared responsibility, helped controlling the work, coordinated, participated in activities and invited their neighbors, 4.3) Knowledge and development received from leaders: it was found that the knowledge and development covered all aspects including drugs, AIDS, agriculture, environment, community welfare, and restoration of tradition and culture, 4.4) Recognition of media usage that leaders used in disseminating knowledge and development: it was found that the media comprised interpersonal media, local media, modern media and activity media, 4.5) Problem and obstacle that affected people recognition: it was found that problem and obstacle were caused by senders such as senders did not explain objective of the network, and leaders' coordination was not thoroughly done in all groups. There were problems arising from communicating channels such as the lack of continuous production of media. There were also problems arising from recipients such as matter related to time, recipients were unable to keep up with leaders, and matter related to local politics.